

Компетентнісний підхід у підготовці магістрантів з педагогіки вищої школи

У статті розглянуто актуальність впровадження компетентнісного підходу у підготовці магістрантів з педагогіки вищої школи як ключового методологічного інструменту підвищення її якості, розкрито людиноцентровану сутність цього підходу, проаналізовано співвідношення понять “компетентність” та “компетенція”.

Ключові слова: система освіти, компетентнісний підхід, людиноцентризм, компетентність, компетенція.

Постановка проблеми. Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в сучасному суспільстві, об'єктивно висунули до пріоритетних проблему якісної підготовки майбутніх викладачів вищої школи. Необхідність вирішення цієї проблеми детермінує зміни у сформованій системі вищої освіти, актуалізує ідеологію компетентнісного підходу до становлення фахівців, тягне еволюційні зрушення в управлінні їх підготовкою.

Спрямованість системи освіти на засвоєння знань, яка була традиційною й виправданою раніше, вже не відповідає сучасному соціальному замовленню, що визначається об'єктивною потребою суспільства в новій людині, здатної до самостійних, відповідальних, творчих дій, людині інтелектуальній, з критичним, розкріпаченим від догм мисленням, котра живе в складному, суперечливому, наповненому пекучими проблемами сучасному світі й готовою кваліфіковано їх розв'язувати. «Сьогодення вимагає виховання самостійних, ініціативних і відповідальних членів суспільства, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей студентів, їх умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися у житті суспільства» [1, с.177].

В індустріальному суспільстві система освіти є свого роду потоковою системою. Масова освіта відповідає цілям індустріального виробництва, готує працездатні елементи індустріального механізму і сама є або прагне бути добре налагодженим механізмом, індустрією з виробництва кадрів. Система масової освіти будується за образом і подобою індустріального виробництва і ділить з ним його досягнення і невдачі. Перехід освітньої парадигми індустріального суспільства до освітньої парадигми постіндустріального суспільства означає, в першу чергу, відмову від розуміння освіти як отримання готового знання та уявлення про педагога як носія готового знання [2]. На зміну приходить розуміння освіти як надбання особистості, як засобу її самореалізації в житті, як засобу побудови особистої кар'єри. А це змінює цілі навчання, його мотиви, форми і методи навчання, роль педагога [3].

Інтеграція української освіти в світовий освітній простір створює умови для переходу від традиційної вітчизняної парадигми «освіта на все життя» до нової: «безперервна освіта протягом усього життя», тобто «освіта через усе життя». Таким чином, модель підготовки магістрантів з педагогіки вищої школи сьогодні повинна спиратися на визнання принципової незавершеності культурно–освітнього шляху особистості, індивідуалізації освітньої траєкторії на шляху самореалізації її творчого потенціалу під час навчання у вищому навчальному закладі.

Розглядаючи проблеми підготовки фахівця у вищих навчальних закладах України, можна зробити висновок, що найважливішою задачею сучасної професійної школи є підготовка компетентного, гнучкого, досвідченого фахівця, що здатний досягати визначеної мети в нестабільній соціокультурній ситуації. Ключовим методологічним інструментом підвищення якості підготовки магістрантів з педагогіки вищої школи, на нашу думку, є компетентнісний підхід.

Аналіз досліджень і публікацій. Науковим підґрунтям для розв'язання проблеми впровадження компетентнісного підходу є праці таких науковців,

як В. Байденко, Н. Бібік, В. Болотов, Л. Ващенко, В. Введенський, А. Вербицький, Т. Гофман, Ю. Громико, Н. Гузій, О. Гура, О. Дахін, Г. Дмитренко, Г. Єльнікова, І. Єрмаков, І. Зимня, Е. Зеєр, В. Кальней, В. Краєвський, Н. Кузьміна, О. Ларіонова, О. Локшина, В. Маслов, Д. Махотін, О. Новіков, О. Овчарук, О. Пометун, І. Родигіна, О. Савченко, Г. Селевко, В. Сериков, Е. Симанюк, Т. Сорочан, О. Суббето, Л. Тархан, Ю. Татур, Ю. Фролов, Л. Хоружа, А. Хуторський, В. Шадриков, О. Шестоपालюк, С. Шишова та ін.

Фундаментальні основи оновлення системи вищої освіти розкриваються у працях В. Андрущенко, С. Гессена, Д. Дзвінчука, М. Євтуха, І. Зязюна, С. Клепка, В. Кременя, В. Лутая та ін.

Теоретичним та технологічним основам підготовки майбутніх фахівців у системі вищої освіти присвячено праці А. Алексюка, С. Архангельського, В. Береки, А. Вербицького, О. Галуса, О. Гури, В. Загвязинського, С. Калашнікової, В. Краєвського, О. Мороза, В. Сластьонина, Т. Сущенко, В. Шадрикова, В. Яковця та ін.

Питання професійної підготовки педагогів вищої школи, теоретичних і методичних засад формування у них професіоналізму, професійної культури, професійної майстерності, професійної компетентності досліджували А. Алексюк, А. Барабанщиков, В. Бондар, Т. Борова, В. Галузинський, Н. Гузій, О. Гура, О. Дубасенюк, З. Єсарєва, І. Зязюн, А. Коржуєв, В. Кремень, В. Кузовльов, В. Лозова, І. Підласий, В. Попков, Н. Протасова, В. Семиченко, С. Сисоєва, В. Сластьонін, Т. Сорочан, Т. Сущенко та ін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття актуальності та теоретичних проблем впровадження компетентнісного підходу при підготовці магістрантів з педагогіки вищої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Філософським підґрунтям актуальності введення компетентнісного підходу є необхідність подолання сформованої в ХХ столітті гіперболізації цінностей науки, техніки та недооцінки унікальності, індивідуальності окремої людини, придушення

свободи особистості бюрократичним державним апаратом, що стає серйозною перешкодою для сталого розвитку цивілізації. У ХХ столітті на тлі вражаючих успіхів науки і техніки проявилася страшна моральна деградація людства. Інформаційна епоха розвитку цивілізації ставить під сумнів всемогутність техніки і сьогодні необхідні інші соціальні нововведення. Головна мета компетентісно орієнтованої освіти полягає у вихованні високоморальної, вільної людини, яка усвідомлює відповідальність за події в світі [4].

Український філософ С.Ф. Клепко зазначає, що оцінка сукупності здібностей особистості через компетентність викликана необхідністю оцінки «вихідної продукції» навчальних закладів. Він зазначає, що результати міжнародних досліджень TIMSS і PISA стали для багатьох країн поштовхом до серйозних реформ в освіті. Ці реформи мали фундаментальний, принциповий характер, змінили ідеологію формування освіти. Якщо раніше системи освіти керувалися винятково «Входом» («Input»), тобто державним бюджетом, навчальними планами і програмами, розпорядженнями для учителів, програмами іспитів тощо, то зараз політика розвитку освіти і школи орієнтується на «Вихід» («Output»), тобто на успішність школи, на результати навчання школярів. «Вихід» («Output») систем освіти включає поряд з видачею сертифікатів найголовніші ознаки особистості учнів – сформовані компетентності, кваліфікації, структури знань, поглядів, переконань. Вони формують основу для навчання протягом життя з метою особистого вдосконалення і виконання суспільних функцій. Результати навчання, орієнтовані на функціональність, соціальну адаптованість випускника, стають вирішальним вихідним пунктом для оцінювання шкільної системи і заходів щодо її подальшого розвитку [5].

Сутність компетентісного підходу, на думку Е.Ф. Зеєра та Е.Е. Симанюк, полягає в пріоритетній орієнтації на цілі – вектори освіти: вміння навчатися, самовизначення (самодетермінацію), самоактуалізацію, соціалізацію та розвиток індивідуальності [6].

Вітчизняні та зарубіжні педагоги вважають, що причинами орієнтації на компетентнісний підхід в освіті є тенденції інтеграції і глобалізації світової економіки; необхідність гармонізації архітектури європейської системи вищої освіти, зумовленої Болонським процесом; зміна освітньої парадигми, що відбувається [7]; саме компетентнісний підхід є домінуючим у визначенні потенційних напрямів інноваційного розвитку системи професійної підготовки [8].

Зазначимо, що радянському періоду розвитку промислового виробництва був притаманний кваліфікаційний підхід у підготовці фахівця, чому сприяв дефіцит кваліфікованих робітників та інженерно - технічних кадрів, відсутність конкуренції товарів на внутрішньому ринку. Як зазначає В. І. Байденко, кваліфікація означає переважання рамкової діяльності в стійких полях і алгоритмах. Кваліфікаційний підхід припускає, що професійна освітня програма ув'язується, як правило, з об'єктами (предметами) праці, співвідноситься з їх характеристиками і не свідчить про те, які здібності, готовності, знання і відносини оптимально пов'язані з ефективною життєдіяльністю людини в багатьох контекстах [9]. Даний підхід традиційно орієнтований на результат у вигляді конкретного переліку ЗУНов.

В умовах ринкової економіки, інформаційного суспільства ситуація принципово змінилася у зв'язку з постійним удосконаленням технологій, орієнтацією виробництва на ринок. Це, в свою чергу, вимагає фахівця нової формації, здатного адекватно реагувати на умови ринку, виявляти ініціативу, творчість і активність. Тому результатом професійної освіти повинна стати не лише кваліфікація, а і професійна компетентність, оскільки саме компетентність забезпечує наявність професійно важливих якостей, більш високий рівень підготовленості спеціаліста.

Таким чином, на актуальність впровадження компетентнісного підходу вказує стійкий попит на особистість з розвинутим інтелектом, здатну конструктивно спілкуватися у багатофакторному світі, ефективно обробляти

інформацію, продукувати ідеї, успішно вирішувати конкретні життєві та професійні проблеми.

Компетентнісний підхід у вищій освіті передбачає перехід від інформації як предмету запам'ятовування до школи мислення, дії та розвитку здібностей особистості. Він забезпечує визначення більш повного, особистісно та соціально інтегрованого результату освіти. Це значною мірою має обумовити здатність особистості до оволодіння вміннями працювати в нових умовах, до прагнення навчитися жити разом з іншими в умовах невизначеності, полікультурності, ефективно і морально справлятися зі своїми життєвими проблемами.

Важливим моментом, на який звернули увагу автори Національного освітнього глосарію з вищої освіти, є те, що цей підхід студентоцентрований за своєю сутністю [10]. На думку президента Національної Академії педагогічних наук України академіка В.Г.Кременя, саме людиноцентризм, студентоцентризм відповідає вимогам і запитам сучасної постіндустріальної цивілізації, котра потребує людину знаючу, творчу, ініціативну [11]. Характерною рисою людиноцентризму є прагнення знайти підхід, в якому цілісність внутрішнього світу людини забезпечує взаємозв'язок особистості й суспільства.

Виходячи з розуміння актуальності і важливості ідеї людиноцентризму, студентоцентризму вважаємо, що саме вона має стати підґрунтям проектування освітнього середовища при підготовці магістрантів з педагогіки вищої школи, яке слугуватиме забезпеченню умов для саморозвитку, самоорганізації та самореалізації особистості у професійній діяльності, творчості та інших формах діяльності, які вона сама свідомо для себе вибирає. Людиноцентризм при цьому передбачає повернення суб'єкта в освіту, тобто становлення індивідуальності, формування цілісної людини, а не лише того, хто розв'язує навчальні задачі. А це можливе у випадку переведення змісту освіти в актуальне для особистості знання.

Компетентність з позиції людиноцентризму – це особлива форма особистісного буття людини в справі, продукт цілісної, а не лише «знанієвої» освіти. Особливістю компетентної освіти порівняно з традиційною предметною є її якісно інші властивості: вона обов'язково суб'єкто-орієнтована, діяльнісна, надпредметна. Студент у такому процесі орієнтований не лише на окремий предмет, а і на власний розвиток, вирощування себе в професіонала, на свідоме конструювання власного майбутнього.

Отже, компетентна підготовка магістрантів з педагогіки вищої школи як майбутніх викладачів має передбачати самопізнання, розвиток та самореалізацію особистості, процес вироблення нею власної екзистенціальної позиції, концептуальної схеми діяльності, розвиток уміння і бажання вчитися, готовності до роботи в умовах, що швидко змінюються.

Зазначимо, що існуюча на сьогодні система підготовки майбутніх фахівців до сих пір переважно ґрунтується на традиційному знанневому або точніше «ЗУНівському» підході, що не відповідає викликам сьогодення. З огляду на те, що майбутні викладачі вищої школи мають стати провайдерами компетентної підготовки кадрів в освітньому просторі майбутнього, впровадження компетентного підходу у підготовку магістрів з педагогіки вищої школи є особливо актуальним.

Ми поділяємо думку вчених І. А. Зимньої, А.О. Вербицького, О.Г. Ларионової, які вважають, що компетентний підхід не протиставляється традиційному знанневому, а посилює його практико-орієнтованість, істотним розширенням змісту особистісними складовими, робить його гуманістично спрямованим [7; 12].

Позитивні зрушення в освіті, пов'язані з підсиленням її компетентної орієнтації, дають підстави стверджувати, що компетентний підхід переходить зі стадії "самовизначення" на якісно новий щабель розвитку – обов'язкової нормативної реалізації. Так, відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 31.07.2008 р.

№ 1/9-484 щодо нормативно-методичного забезпечення розроблення галузевих стандартів вищої школи в основі розробки стандартів нового покоління покладено компетентнісний підхід. Але разом з тим аналіз психолого-педагогічних досліджень говорить про існуючу до цього часу невизначеність та проблемність категорій “компетентність” та “компетенція”, на яких ґрунтується компетентнісний підхід. Проаналізуємо характеристику та співвідношення зазначених категорій, наведених у сучасній психолого-педагогічній літературі.

У тлумачних словниках автори визначають компетентність, як обізнаність, ерудованість, авторитетність, інформованість. У Словнику з педагогіки поняття «компетентність» трактується як «особисті можливості посадовця і його кваліфікація (знання, досвід), що дозволяє брати участь в розробці певного кола рішень або вирішувати питання самому, завдяки наявності у нього певних знань, навичок; рівень освіченої особи, який визначається ступенем оволодіння теоретичними засобами пізнавальної або практичної діяльності» [13, с.133]. На думку Е.І.Огарьова, компетентність – категорія оцінна, вона характеризує людину як суб'єкта спеціалізованої діяльності, де розвиток здібностей людини дає їй можливість виконувати кваліфіковану роботу, ухвалювати відповідальні рішення в проблемних ситуаціях, планувати й здійснювати дії, що приводять до раціонального й успішного досягнення поставленої мети. А.К. Маркова визначає компетентність, як індивідуальну характеристику особистості, ступінь відповідності вимогам професії, володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції [14]. Е.Ф. Зеєр під компетентністю розуміє сукупність знань, умінь, досвіду, відображену в теоретико-прикладній підготовленості до їх реалізації в діяльності на рівні функціональної грамотності. Ю.Н. Ємельянов розглядає компетентність у широкому ракурсі і вважає, що компетентність – це рівень навченості соціальним й індивідуальним формам активності, яка дозволяє індивіду в рамках своїх здібностей і статусу успішно функціонувати в суспільстві.

Також широке визначення поняття „компетентності” дає І.А. Зязюн, розкриваючи його в соціально-педагогічному контексті. На його думку, „компетентність як екзистенціональна властивість людини є продуктом власної життєтворчої активності людини, ініційованої процесом освіти” [15, с.11]. „Компетентність, як властивість індивіда, існує в різних формах – як високий рівень умілості, як спосіб особистісної самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення); як деякий підсумок саморозвитку індивіда, форма вияву здібностей і ін.” [15, с.17].

Отже, зазначимо, що природа компетентності така, що хоч вона і є продуктом діяльності, але не прямо впливає з нього, а є наслідком саморозвитку індивіда, його не стільки „технологічного”, скільки особистісного зростання, цілісної самоорганізації і синтезу когнітивного, предметно-практичного та особистісного досвіду. Тому компетентність – це така форма існування знань, умінь, освіченості в цілому, яка зумовлює особистісну самореалізацію, знаходження свого місця у світі. Внаслідок цього освіта, що приводить до формування компетентності, має бути посправжньому особистісно орієнтованою, тобто забезпечувати максимальну затребуваність особистісного потенціалу.

На основі проведеного аналізу *компетентність* будемо розглядати як інтегративну особистісно-професійну системну характеристику якостей людини, яка забезпечує її успішну діяльність у професійній та соціальній сферах, сприяє саморозвитку і самовдосконаленню в умовах постійних змін.

Компетентність інтегрує когнітивний, мотиваційний, етичний, соціальний і поведінковий компоненти. Вона формується і проявляється у діяльності, ґрунтується на знаннях, цінностях, схильностях, досвіду самостійної діяльності і дозволяє людині встановлювати зв'язок між знанням та конкретною ситуацією, визначати алгоритм дій щодо успішного вирішення проблеми. Людина досягає власної компетентності, а не засвоює чийсь.

Аналіз дефініції „компетенція” також свідчить про неоднозначне її трактування. В енциклопедичному словнику подається таке визначення

компетенції людини: „коло повноважень, надане законом, статутом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі”; „знання й досвід у тій або іншій галузі” [16, с. 25]; у словнику російської мови С. І. Ожегова: „коло питань, з яких хтось добре обізнаний” [17, с. 289]. У той же час Е.Ф. Зеєр, А.М. Павлова, Е.Е. Симанюк у роботі «Модернізація професійної освіти: компетентнісний підхід» характеризують компетенцію як загальну здібність, яка проявляється і формується в діяльності, ґрунтується на знаннях, цінностях, схильностях і дозволяє людині встановити зв'язок між знанням і ситуацією, виявити процедуру (систему дій) для успішного розв'язання проблеми [6, с.53-54]. Компетенція, вважають автори, є інтегральним результатом освіти.

Національним глосарієм з вищої освіти поняття “компетенції” трактується як “надані (наприклад нормативно-правовим актом особі (іншому суб'єкту діяльності) повноваження, коло її (його) службових та інших прав і обов'язків” [10, с.32].

Узагальнюючи розуміння компетенцій, зазначимо, що воно стосується сфери діяльності фахівця, його прав, обов'язків і зони відповідальності, які визначені в різноманітних офіційних документах: законах, постановах, указах, наказах, розпорядженнях, положеннях, інструкціях тощо. Таким чином, *компетенції* будемо розглядати як закріплену норму до професійної діяльності особистості.

Більш глибоке розуміння базових понять компетентнісного підходу може дати аналіз їх співвідношення, представлений у роботах науковців. Вчені-педагоги визначають це співвідношення по різному.

1. Розмежування понять “компетентність” та “компетенція” відбувається на основі відношення до людини та до діяльності. Поняття “компетентність” стосується людини, розкриває аспекти її поведінки і забезпечує професійно-якісне виконання роботи, а поняття “компетенція” стосується роботи і характеризує сферу професійної діяльності, у якій працівник є компетентним. Компетенції визначають, що саме повинні вміти робити працівники відповідно

до конкретних посад і встановлює стандарти, яким має відповідати набуті працівниками професійні компетентності. Вони встановлюють набір системних характеристик для проектування ідеальних моделей та вимірників (кваліметричних стандартів) професійної компетентності (Г.В. Єльнікова).

Компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Тобто компетенцію слід розуміти як задану вимогу, норму освітньої підготовки особистості, а компетентність – як реально сформовані особистісні якості та мінімальний досвід діяльності; як володіння людиною відповідною компетенцією, включаючи її особистісне ставлення до неї та предмета діяльності (А.В. Хуторський).

Компетенція визначається як предметна сфера, про яку індивід добре обізнаний і в якій він виявляє готовність до виконання діяльності. Це відкрита система процедурних, ціннісно-сміслових та декларативних знань, що включає взаємопов'язані між собою компоненти (епістемологічні, особистісні, соціальні), які активізуються та збагачуються в діяльності в міру виникнення реальних життєво важливих проблем, з якими зустрічається їх носій. Компетентність – це інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника ВНЗ до виконання діяльності в певних сферах (компетенціях). Таким чином, поняття «компетенція» пов'язано зі змістом майбутньої професійної діяльності, а поняття «компетентність» – з властивостями особистості (Ю.В. Фролов, Д.О. Махотін).

Таким чином, нормативно встановлені, об'єктивно значущі компетенції виявляються на індивідуальному рівні у вигляді компетентності особистості.

2. Компетенція та компетентність розглядаються як система та її елемент. Згідно з цією позицією, компетентність є системною властивістю особистості: цілісною, ієрархічною динамічною системою здатностей – окремих компетенцій (І.Г. Єрмаков, Д.О. Пузіков). З позицій логічної семантики, при тлумаченні цих понять чітко проглядається контекстна залежність, підпорядкована роль компетенцій стосовно компетентності, бо ні знання, ні досвід, ні обізнаність у будь-якій галузі ще не свідчать про стійку здатність їх носія до виконання

роботи в повному обсязі (Г. Фреге, Е. Гуссерль, Ст. Лесневський, А. Тарський).

Обов'язковими (системоутворювальними) елементами компетентності будь-якого виду є такі компетенції: 1) позитивна мотивація до виявлення компетентності; 2) ціннісно-сміслові уявлення (ставлення) про зміст та результати діяльності; 3) знання, що лежать в основі вибору відповідної діяльності; 4) вміння, досвід успішного здійснення необхідних дій на базі наявних знань (Ю.Г. Татур).

3. Компетенція та компетентність розглядається як потенційне та актуальне. І.О.Зимня розглядає компетенції як певні внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, системи цінностей і відносин), які потім виявляються у компетентностях людини як актуальних, діяльнісних. О. І. Суббето вважає, що як практика вживання категорії «компетенція», що склалася, так і призначення цієї категорії для вимірювання якості випускника навчального закладу, дозволяє визначити компетенцію як сукупність потенційних властивостей або як складову якості в системі потенційної якості випускника вищого навчального закладу. Компетентність є не просто сукупність компетенцій, а сукупність компетенцій, що актуалізовані у певних видах діяльності.

4. Розмежування понять “компетентність” та “компетенція” відбувається на основі об'єктивності та суб'єктивності умов, які визначають якість професійної діяльності. Об'єктивні умови називаються компетенціями і розуміються як сфера діяльності спеціаліста, його права, обов'язки та сфери відповідальності, що визначені у різноманітних документах: законах, постановах, указах, наказах, положеннях, інструкціях тощо. В якості суб'єктивних умов, тобто компетентностей, виступають при цьому система відповідальних відносин та установок людини до світу, інших людей та самого себе, що склалася на даний момент, професійні мотиви, професійно важливі якості особистості спеціаліста,

його психофізіологічні особливості, здібності, знання, уміння, навички тощо (А.А. Вербицький, О.Г. Ларіонова).

Отже, не зважаючи на різноманітні трактування понять “компетентність” та “компетенція”, можна стверджувати, що спільним в них є розуміння таких їх характеристик як системність, міжпредметність, інтегративність, соціальна та особистісна значущість.

Як *висновок* зазначимо, що актуальність орієнтації сучасної вищої освіти на компетентнісний підхід обумовлена зміною освітньої парадигми зі знанневоорієнтованої на особистісноорієнтовану, необхідністю гармонізації архітектури європейської та української систем вищої освіти, зумовленої Болонським процесом.

Проведений аналіз психолого-педагогічних досліджень говорить про те, що компетентнісний підхід є домінуючим у визначенні потенційних напрямів інноваційного розвитку системи професійної підготовки. З огляду на те, що майбутні викладачі вищої школи мають стати провайдерами компетентнісної підготовки кадрів в освітньому просторі майбутнього, впровадження компетентнісного підходу у підготовку магістрів з педагогіки вищої школи є особливо актуальним.

Аналіз праць вчених-педагогів говорить про існуючу до цього часу невизначеність та проблемність категорій “компетентність” та “компетенція”. Для більш глибокого розуміння базових понять компетентнісного підходу проаналізовано їх співвідношення, що представлено у роботах науковців.

Запропоновано розглядати компетентність як інтегративну особистісно-професійну системну характеристику якостей людини, яка забезпечує її успішну діяльність у професійній та соціальній сферах, сприяє саморозвитку і самовдосконаленню в умовах постійних змін; компетенцію - як закріплену норму до професійної діяльності особистості.

Впровадження компетентнісного підходу у підготовку магістрантів з педагогіки вищої школи спрямовано на формування якостей особистості, яка має бути компетентною не лише в професійній галузі, але й мати активну

життєву позицію, високий рівень громадянської свідомості, бути компетентним при вирішенні будь яких завдань, які ставить перед ним життя.

Література

1. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти / І. І. Драч // Проблеми освіти:наук.- метод. зб. / Кол. авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2009. – Вип. 58. – Частина 1. – С. 176 – 180.
2. Ильин Г. Л. Научно-педагогические школы: проективный подход: монография / Г. Л. Ильин. — М., 1999. — 51 с.
3. Новиков А. М. Методология образования. Издание второе / А. М. Новиков. — М.: «Эгвес», 2006. — 488 с.
4. Самойлов Е. А. Философские основания компетентностно ориентированного образования / Е. А. Самойлов // Философия образования. – 2008. – № 2 (23). – С. 86-93.
5. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С. Ф. Клепко – Полтава: ПОІППО, 2006 р. – 328 с.
6. Зеер Э. Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учеб.пособие / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.
7. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании / И.А. Зимняя. – М.: Исследоват. Центр проблем кач-ва подг-ки спец-тов. – 2004. –42 с.
8. Якушно І. Компетентнісний підхід у сучасній післядипломній педагогічній освіті / І. Якушно // Післядипломна освіта в Україні. – 2011. – №1. – С.53.
9. Байденко В. И. Болонский процесс: проблемы, опыт, решения. Изд. 2-е, исправл. и дополнен. / В И. Байденко. – М.: Исследоват. Центр проблем кач-ва подг-ки спец-тов, 2006. – 111 с.

10. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.- уклад.: І. І.Бабин, Я. Я. Болубаш, А. А. Гармаш й ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К.: ТОВ «Видавничий дім “Плеяди”», 2011. – 100 с.
11. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 520 с.
12. Вербицкий А. А. Личностный и компетентностный подходы в образовании: проблемы интеграции / А. А. Вербицкий, О. Г. Ларионова. – М: Логос, 2010. – 336 с.
13. Коджаспирова Г. М. Словарь по педагогике / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – Москва: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: Изд. центр «МарТ», 2005. – С.133.
14. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М., 1996. – 308 с.
15. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / І. А. Зязюн. – К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. – С.10–18.
16. Безперервна педагогічна освіта. Досвід системного дослідження діяльності інституту післядипломної освіти: монографія / М. І.Лапенюк, І. М. Авдеева, Л. М. Гура. – Севастополь: Рибест, 2003. – 165 с.
17. Ожегов С.И. Словарь русского языка : 70000 слов / Ред.: Н.Ю. Шведова. – 21-е изд., перераб. и доп. – М.: Рус. яз., 1989. – 924 с.

Драч И.И.

Компетентностный подход в подготовке магистрантов по педагогике
высшей школы

В статье рассмотрено актуальность внедрения компетентностного подхода в подготовку будущего преподавателя высшей школы как ключевого методологического инструмента повышения ее качества, рассмотрена человекоцентристская сущность этого подхода, проанализировано соотношение понятий «компетентность» и «компетенция».

Ключевые слова: система образования, компетентностный подход, человекоцентризм, компетентность, компетенция.

Drach I. I.

Competence approach in preparing undergraduates in pedagogy of the
higher school

The article considers the relevance of the introduction of competence-based approach to the preparation of future teachers of higher education as a key methodological tool to improve its quality, considered human centrism essence of this approach, analyzed the relationship between the concepts "competence" and "competency".

Key words: education, competence-based approach, human centrism, competence and competency.